

ANLATIM BOZUKLUKLARI (8. SINIF)

YAPISAL (DİL BİLGİSİ AÇISINDAN) YANLIŞLIKLAR

Yapısal anlatım bozuklukları, cümlelerin dil bilgisi kurallarına uygun kurulmamasından kaynaklanır. Bu başlık altında şu konular incelenir:

- A) Özne - Yüklem Uyumsuzluğu
- B) Öge Eksikliği
- C) Tamlama Yanlışlıkları
- Ç) Çatı Uyuşmazlığı
- D) Ek Eksikliği / Yanlışlığı

A) ÖZNE-YÜKLEM UYUMSUZLUĞU

1. Tekillik - Çoğulluk Bakımından

- **Özne tekilse yüklem de tekil olur:**
 - ✓ İhtiyar sahildeki martıları seyrediyordu.
- **Özne insan ve çoğulsa yüklem tekil de olabilir, çoğul da:**
 - ✓ Çocuklar bahçede top oynuyor. (Doğru)
 - ✓ Çocuklar bahçede top oynuyorlar. (Doğru)
- **Özne insan dışı bir varlık (hayvan, bitki) ya da kavramsa, çoğul olsa bile yüklem tekil olur:**
 - Fikirler baskıyla yerleşmezler. (Yanlış)
 - ✓ Fikirler baskıyla yerleşmez. (Doğru)
- **Uyarı: özne insan dışında çoğu alsa ve kişileştirme sanatı varsa yüklem tekil de olabilir çoğul da olabilir.**
 - ✓ Ağaçtaki kuşlar türlü türlü şarkılar söylüyorlar. (Doğru)
 - ✓ Ağaçtaki kuşlar türlü türlü şarkılar söylüyor. (Doğru)
- **Özne anlamca çoğul veya topluluk ismiyse yüklem daima tekil olur:**
 - Herkes seni konuşuyorlardı. (Yanlış)
 - ✓ Herkes seni konuşuyordu. (Doğru)
 - Birçok öğrenci sınava hazırlanmamışlar. (Yanlış)
 - ✓ Birçok öğrenci sınava hazırlanmamış. (Doğru)

2. Kişi Bakımından Uyumsuzluk

- **Öznede 1. kişi (ben/biz) ve başka kişiler varsa yüklem 1. çoğul (biz) olur:**
 - ✓ Ali, Ahmet ve ben dün size uğramıştık. (Doğru)
 - Ali, Ahmet ve ben dün size uğramıştım. (Yanlış)
- **Öznede 2. kişi (sen/siz) ve başka kişiler varsa yüklem 2. çoğul (siz) olur:**
 - Sen ve kardeşin derse girmemişsin. (Yanlış)
 - ✓ Sen ve kardeşin derse girmemişsiniz. (Doğru)

- **Öznede 3. kişi (o/onlar) ve başka bir 3. kişi varsa yüklem 3. tekil veya 3. çoğul olur:**

- ✓ Toplantıya o ve Osman katılmalı. (Doğru)
- ✓ Toplantıya o ve Osman katılmalılar. (Doğru)

B) ÖGE EKSİKLİĞİ

Sıralı ve bağlı cümlelerde ortak kullanılan bir ögenin, yüklemelerden biriyle uyum sağlamaması durumudur.

1. Özne Eksikliği

- O insanların sayısı azalıyor, bulunmaz oluyor. (Yanlış)
✓ O insanların sayısı azalıyor, **o insanlar** bulunmaz oluyor. (Doğru)
- Aracın lastiği patladı ve kaza yaptı. (Yanlış - Kaza yapan lastik değildir)
✓ Aracın lastiği patladı ve **araç** kaza yaptı. (Doğru)
- Herkes kendi arasında konuşuyor, öğretmeni dinlemiyordu. (Yanlış - dinlemeyen herkes değil)
✓ Herkes kendi arasında konuşuyor, **kimse** öğretmeni dinlemiyordu.. (Doğru)

2. Nesne Eksikliği

- Size teşekkür etmek ve kutlamak istiyorum. (Yanlış)
✓ Size teşekkür etmek ve **sizi** kutlamak istiyorum. (Doğru)
- Ona asla kızmıyor, çok seviyoruz. (Yanlış)
✓ Ona asla kızmıyor, **onu** çok seviyoruz. (Doğru)
- Derslerine çalışmıyor, ihmal ediyordu. (Yanlış)
✓ Derslerine çalışmıyor, **derslerini** ihmal ediyordu. (Doğru)

3. Tümleç (Tamlayıcı) Eksikliği

- Çukurova'nın toprağı insanı diriltir, umut verir. (Yer tamlayıcısı eksikliği)
✓ Çukurova'nın toprağı insanı diriltir, **insana** umut verir.
- Çocukları çok sever, çok iyi anlaşırdı. (Zarf tamlayıcısı eksikliği)
✓ Çocukları çok sever, **onlarla** çok iyi anlaşırdı.
- Karaya yaklaşıyor muyuz yoksa uzaklaşıyor muyuz? (Yer tamlayıcısı eksikliği)
✓ Karaya yaklaşıyor muyuz, yoksa **karadan** uzaklaşıyor muyuz?

4. Yüklem Eksikliği

- Gazete okumayı çok, kitap okumayı hiç sevmezdi. (1. cümlede yüklem eksik.)
✓ Gazete okumayı çok **severdi**, kitap okumayı hiç sevmezdi.
- O bana dert, ben ona mutluluk verdim. (1. cümlede yüklem eksik.)
✓ O bana dert **verdi**, ben ona mutluluk verdim.
- Kahvaltıda peynir, ekmek ve çay içtik. (Peynir, ekmek yenmez. Yüklem eksik)
✓ Kahvaltıda peynir, ekmek **yedik** ve çay içtik.

C) TAMLAMA YANLIŞLIKLARI

Uysurları (tamlayan / tamlanan) ortak olmayan farklı tamlama türlerinin tek bir tamlanana bağlanmasıdır.

- Doğa ve toplumsal olayları inceledik. (Yanlış)
✓✓ Doğa olaylarını ve toplumsal olayları inceledik. (Doğru)
- Ekonomik ve sağlık açısından yararlı sonuçlar verdi. (Yanlış)
✓✓ Ekonomik açıdan ve sağlık açısından... (Doğru)
- Bu yasadān özel ve kamu kuruluşlarında çalışanlar yararlanacak.
✓✓ Özel kuruluşlar ve kamu kuruluşlarında... (Doğru)
- Siyasi, askeri ve ekonomi alanlarında görüştüler.
✓✓ Siyasi, askeri alanlar ve ekonomi alanlarında görüştüler.
- Tıbbi ve gıda yardımı yapıldı.
✓✓ Tıbbi yardım ve gıda yardımı yapıldı. (Doğru)

Ç) ÇATI UYUŞMAZLIĞI

Cümle içindeki fiil ve fiilimsilerin etkenlik/edilgenlik bakımından aynı olmamasıdır.

- Teneffüste pencereler açılıp (edilgen) sınıf havalandırılmalıdır (etken). (Yanlış)
✓✓ ...sınıf güzelce havalandırılmalıdır (edilgen). (Doğru)
- Bu halılar yarına kadar yıkanıp müşteriye teslim etmelidir. (Yanlış)
✓✓ ...teslim edilmelidir. (Doğru)
- Bir öğrenci ders çalışmaya başladığında hiçbir şeyle ilgilenilmemelidir. (Yanlış)
✓✓ ...hiçbir şeyle ilgilenmemelidir. (Doğru)

D) EK YANLIŞLIĞI

Eklerin amacına uygun kullanılmamasından kaynaklanır.

- Yazarların köy yaşayışına ilgilenmeleri... (Yanlış)
✓✓ Yazarların köy yaşayışıyla ilgilenmeleri... (Doğru)
- Beni en çok sevindiren, senin geldiğindir. (Yanlış)
✓✓ Beni en çok sevindiren, senin gelmendir. (Doğru)
- Sorun, bizi aydınlatmamış olduğundan kaynaklanıyor. (Yanlış)
✓✓ Sorun bizi aydınlatmamış olmasından kaynaklanıyor. (Doğru)
- Ders çalışmasını sevmiyor. (Yanlış)
✓✓ Ders çalışmayı sevmiyor. (Doğru)

